บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดความต้องการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ความต้องการในทางจิตวิทยา หมายถึง สภาพอินทรีย์ขาดความสมดุลย์ส่งผลให้เกิดแรงผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อกลับเข้าสู่สภาพเดิม (ปราณี รามสูตร, 2528 หน้า 45) ความต้องการทางกายทำให้เกิด แรงขับ และแรงขับนี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมหรือการกระทำต่างๆ เพื่อไปสู่จุดหมายปลายทาง เมื่อถึงจุดหมายปลายทางแล้ว แรงขับดังกล่าวจะลดลง ความต้องการนี้อาจแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ความต้องการทางด้านร่างกายซึ่งเป็นมูลฐานต่อการดำรงชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การพักผ่อน เป็นต้น ความต้องการทางด้านจิตใจ อารมณ์และสังคมเป็นความต้องการที่เกิดขึ้นได้ เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกายอย่างเพียงพอแล้ว เช่น ความต้องการด้านความรัก การยอมรับจากสังคม ความเป็นอิสระ เป็นต้น

ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาหมายถึง แรงขับที่บุคคลมีหรือต้องการ เพื่อให้สามารถเรียนรู้ภาษาจนสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Richard 1985, p. 185) โดยอาจแบ่งความต้องการได้เป็นสองประเภทคือ

1. เพื่อเป็นเครื่องมือ (instrumental motivation) เป็นความต้องการด้านการเรียนภาษา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสู่ความสำเร็จเฉพาะอย่าง เช่น เพื่อสมัครงาน เพื่อใช้อ่านหนังสือที่ตนชอบ เพื่อใช้สอบเข้าเรียนต่อ

2. เพื่อใช้สื่อสาร (intergarative motivation) เป็นความต้องการด้านการเรียนภาษาเพื่อใช้สื่อสารกับบุคคลต่างวัฒนธรรมและภาษา

มันบี (Munby, 1978, p. 32-40) ได้อธิบายเกี่ยวกับ กระบวนการความต้องการในการสื่อสาร (communication needs processor) ว่าเป็นกระบวนการที่ตัวแปรในการสื่อภาษาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แล้วส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษา สามารถจำแนกได้เป็นสองประเภทคือ (1)ตัวแปรก่อนสื่อสาร (periori parameters) ได้แก่ตัวแปรที่เริ่มจากตัวผู้เรียน เช่น ข้อมูลของตัวผู้เรียน (participant) ความประสงค์ในการใช้ภาษา (purposive domain) ผู้เรียนประสงค์ใช้ภาษาในสถานการณ์ใดหรือ แบบไหน (setting) ความประสงค์ที่จะใช้ภาษากับใคร หรือกลุ่มคนประเภทใด มีบทบาทต่อลักษณะและรูปแบบของการสื่อสาร (interaction) ผู้เรียนจะใช้ภาษาสื่อเป็นภาษาพูดหรือเขียน และภาษาสื่อออกทางใด เช่น โดยการพูดสนทนาโดยตรง โดยทางโทรศัพท์ การเขียนจดหมาย การเขียนหนังสือ (instrument) (2)ตัวแปรในการสื่อ (postperiori) เป็นตัวแปรที่เข้ามาเกี่ยวข้องระหว่างการสื่อสาร เช่น ภาษาที่ใช้สื่อเป็นภาษาถิ่นใด (dialect) ภาษาที่ใช้สื่อตอนนั้นต้องการให้อยู่ในระดับความถูกต้อง ความคล่องมากน้อยเพียงใด (target level) หน้าที่ของภาษาในการสื่อสารในแต่ละสถานการณ์ (communicative event) น้ำเสียงของภาษาในการสื่อสารแสดงออกในอารมณ์อย่างไร (communicative key)

แนวคิดการพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การวิเคราะห์ความจำเป็นในการเรียนภาษาอังกฤษ

ริชาร์ด (Richards, 1985, p.189) ได้นิยามความหมายของ การวิเคราะห์ความต้องการ (needs analysis) ไว้ว่า เป็นกระบวนการประมวลความต้องการต่างๆ ของผู้เรียนในการเรียนรู้ภาษา แล้วเรียบเรียงตามลำดับความต้องการ โดยข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์อาจเป็นข้อมูลที่ได้โดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับ (1) ภาษาที่ต้องการ ใช้ในสถานการณ์ไหนและกับใคร (2) วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนำภาษาไปใช้ (3)ทักษะใดที่ ผู้เรียนต้องการ เช่น การฟัง-พูด การอ่าน-เขียน (4)ผู้เรียนต้องการสามารถใช้ภาษาในระดับใด

ดูบินและโอลชเทน (Dubin and Olshtain, 1986, p.2, 2552) ได้เสนอกระบวนการออกแบบหลักสูตร 7 ขั้นตอน อันได้แก่ (1) การสำรวจความต้องการ (2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (3) การเลือกเนื้อหา (4) การจัดลำดับเนื้อหา (5) การเลือกสรรประสบการณ์การเรียนรู้ (6) การจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ (7) การประเมินโดยมีการระบุวิธีการที่ชัดเจน

ยาลเดน (Yalden, 1983, pp. 101-110 อ้างใน วิชัย ดีพร้อม, 2538 หน้า 39) ได้เสนอแนะขั้นตอนการออกแบบการสอนเพื่อการสื่อสารไว้โดยมี 5 ขั้นดังนี้

(1) สำรวจความต้องการ ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นในการสื่อสาร ความต้องการแรงจูงใจของบุคคลและคุณสมบัติที่พึงปรารถนาของผู้เรียน (2) ระบุจุดมุ่งหมายของการออกแบบการสอบถาม (3) เลือกรูปแบบประมวลการสอน (syllabus type) โดยมีรูปแบบของการจัดหลักสูตรเพื่อการสื่อสาร 6 รูปแบบ คือ (3.1) หลักสูตรยึดโครงสร้างทางภาษา (Structural Type) (3.2) หลักสูตรยึดโครงสร้างและหน้าที่ของภาษา (Structures and Functions Type) (3.3) หลักสูตรยึดจุดเน้นหลากหลาย (Various Focus Type) (3.4) หลักสูตรยึดหน้าที่ของภาษา (Functional Type) (3.5) หลักสูตรยึดหน้าที่ของภาษาเต็มรูป (Fully Functional Type)

การวิเคราะห์ความจำเป็นในการเรียนภาษาอังกฤษ

การวิเคราะห์ความจำเป็นในการเรียนภาษาอังกฤษคือกระบวนการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความจำเป็นและความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาวิเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งในส่วนของคำศัพท์ สถานการณ์ที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในสภาวะแวดล้อมที่ต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์โดยมีการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร บทสนทนา การอ่าน การเขียน (ฐมณฑ์ปวีร์, 2555) ได้แก่

1. Target Situation Analysis การวิเคราะห์สถานการณ์เป้าหมาย การศึกษาสถานการณ์ที่ภาษาถูกใช้ เป็นแนวทางว่าจะสอนอะไร
2. Present Situation Analysis การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ผู้เรียนเป็นอย่างไรตอนเริ่มต้นเรียน พื้นความรู้เป็นอย่างไร สำหรับผู้ที่อยู่ในสถานบันในส่วนนี้สามารถทราบได้ และคล้ายกันมาก หรืออาจจะมีความหลากหลายมาก
3. Lacks Analysis (deficiency analysis) ผู้เรียนจะถูกวิเคราะห์ในทักษะที่ขาด โดยใช้การสอบวัดความรู้
4. Learning Needs Analysis (strategy analysis) ในเรื่องของภาษา ทักษะการเรียน เช่น การดูแลรับผิดชอบการเรียนของตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

5. Constraint Analysis (means analysis) มีการระบุข้อจำกัดของบริบทการสอนจริง
6. 6. Pedagogical needs analysis การวิเคราะห์รวมทั้ง 3 ด้านเข้าด้วยกันคือ ทักษะที่ผู้เรียนยังบกพร่อง การวิเคราะห์ความต้องการด้านการเรียน และข้อจำกัดในบริบทของการสอน
7. Wants analysis (Subjective needs analysis) ครูต้องรู้ว่าผู้เรียนคิดว่าอยากจะเรียนอะไร (Lowe I, 2009)

ขั้นตอนการวิเคราะห์ความจำเป็นในการเรียนภาษาอังกฤษ

1. ระบุวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ จะถามใคร และจะถามอะไรบ้าง
2. กำหนดประชากรผู้เรียน
3. กำหนดแนวการวิเคราะห์
4. กำหนดและลงมือทำในบริบทที่มีข้อจำกัดต่างๆ
5. เลือกวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. เก็บรวบรวมข้อมูล
7. วิเคราะห์และตีความผลที่ได้
8. กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
9. การวิเคราะห์แบบสำรวจจะทำให้สามารถกำหนด วัตถุประสงค์ของหลักสูตร หลักการเนื้อหาของหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน วิธีดำเนินการ และดำเนินการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ซึ่งอาจได้รับการปฏิเสธทำให้ต้องหาสื่อใหม่
10. ประเมินผล โดย (1) ผลที่ได้จะเป็นการประเมินตนเองของวิธีดำเนินการ และ (2) ผลที่ได้กลายเป็นหลักสูตร
11. อาจมีการดำเนินการซ้ำวิธีการข้างต้นอีกครั้งหรือมากกว่านั้น
    - อาจมีวัตถุประสงค์ใหม่ที่ต้องวิเคราะห์
    - อาจจำเป็นต้องใช้เครื่องมือใหม่ในการวิเคราะห์ความจำเป็นในการเรียน
    - อาจต้องมีการเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
    - อาจมีการปรับเนื้อหาหลักสูตร สื่อการสอน

วิธีดำเนินการ (Lowe I, 2009) สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการออกแบบหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะซึ่ง Hutchinson และ Waters (1994) (อ้างถึงใน อังค์วรา, 2550) ได้ใช้คำถาม 6 ข้อ ต่อไปนี้เป็นแนวทาง คือ

1. ทำไมผู้เรียนจึงต้องการที่จะเรียนภาษา (Why does the student need to learn?)
2. มีใครบ้างที่เกี่ยวข้องในกระบวนการการเรียนนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

แนวคิดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กฤษฎา บุญวัฒน์ (2541) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความสำเร็จ ความคล่องแคล่วชำนาญในการใช้ทักษะหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากผลการทดสอบของครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบในการสอนวิชานั้นๆ

สนันท์ อนุตรปัญญา (2533) ได้กล่าวไว้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งในการทดสอบกระบวนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียน ซึ่งการประเมินผลการศึกษานั้นจะต้องประเมินผู้เรียนใน 4 ประเด็นหลักๆ คือ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพิจารณาความถนัดของผู้เรียน การค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการสนใจของผู้เรียน และการพัฒนาบุคลิกภาพที่เกิดขึ้นของผู้เรียน

ปัจจา ชูช่วย (2551) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถภาพของสมองด้านต่างๆ ของผู้เรียนในวิชาหนึ่งๆ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

Jonet T. Spence (1983) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จจากพฤติกรรมในการทำงานของบุคคล โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่วางไว้หรือความฉลาดของบุคคล

เกษตรชัย และทีม (2542) กล่าวไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ หรือความสำเร็จที่ผู้เรียนได้รับหลังจากที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชานั้นๆ แล้วพิจารณาจากคะแนนสอบหรือการทำงานกลุ่มที่ครูกำหนดให้ หรือทั้งสองอย่างรวมกัน หรือได้จากการสังเกตพฤติกรรมและความสำเร็จด้านอื่นๆ ประกอบด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของ Eysenck, Arnold and Meili (1972) ว่าหมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยทั้งความสามารถทั้งทางร่างกายและทางสติปัญญา ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นตัววัดความสำเร็จของบุคคลที่ได้จากการเรียนโดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของบุคคลนั้นๆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้จากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ เช่นการสังเกต การทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือการตรวจการบ้าน หรืออาจได้ในรูปของเกรดจากโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่ซับซ้อน และระยะเวลานานพอสมควร หรืออาจได้จากการวัดแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

Anastasi (1968) กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบด้านที่ไม่ใช้สติปัญญา ได้แก่ องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ สังคม แรงจูงใจ และองค์ประกอบที่ไม่ใช้สติปัญญาด้านอื่นๆ

สิริสุดา ทองเฉลิม และคณะ (2550) ได้สรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ หรือความสำเร็จของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนการสอนซึ่งสามารถวัดผลความสำเร็จหรือระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนว่ามีความรู้มากน้อยแค่ไหนจากผลคะแนนในแต่ละวิชา และประมินออกมาในรูปเกรดเฉลี่ยสะสม

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

สมรรถนะการเรียนรู้ (Learning competency)

คำว่า Competency มีคำในภาษาไทยหลายคำที่ใช้แทน เช่น สมรรถนะ ความสามารถและสมรรถภาพ คำว่า สมรรถนะ ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 แปลว่า ความสามารถ คำว่า ความสามารถ ตามแนวคิดทางจิตวิทยา ใช้คำว่า Ability หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติงาน หรือความสามารถและความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน แนวคิดด้านการวัดและประเมินผลบุคคล ใช้คำว่า Potential มีจุดเน้นที่ขีดความสามรถในการทำงาน ของบุคคลที่มีประสิทธิภาพ แนวคิดทางวิธีวิทยาการจัดการใช้คำว่า Core Competency ซึ่งหมายถึง ความสามารถหลักขององค์การธุรกิจ ที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ส่วนคำว่าสมรรถภาพ (Capability) หมายถึง คุณลักษณะของบุคคล ที่ต้องการทักษะทางวิชาชีพ ศักยภาพในการเรียนรู้และความสามารถที่จำเป็นต่อความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ พฤติกรรม ทัศนคติ ความเชื่อและอุปนิสัยของบุคคล เพียงแต่คำว่า Competency จะช่วยจัดระบบขององค์ประกอบดังกล่าวให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนขึ้น

สมรรถภาพหมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงาน ซึ่งหมายถึงประกอบไปด้วย คุณลักษณะของบุคคล ที่ต้องการทักษะทางวิชาชีพ ความสามารถในการเรียนรู้และความสามารถที่จำเป็นต่อความสำเร็จ ซึ่งคือ ความรู้ พฤติกรรม ทัศนคติ ความเชื่อและอุปนิสัยของบุคคล ซึ่งมีผลต่อความสามารถและความเหมะสมในการปฏิบัติงาน (พัชรินทร์ ฆังฆะ และคณะ, 2554)

สมรรถนะในการเรียนรู้ Learning Competency หมายถึง ความรู้ ทักษะ และพฤตินิสัยที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ให้ประสบผลสำเร็จสูงกว่ามาตรฐานทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ประการดังนี้ 1) ความรู้ (Knowledge) คือสิ่งที่องค์กรต้องการให้รู้ เช่นความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่ง 2) ทักษะ (Skill) คือสิ่งที่องค์กรต้องการให้ “ทำ” เช่น ทักษะด้าน ICT ทักษะด้านเทคโนโลยีการบริหารสมัยใหม่ เป็นสิ่งที่ต้องผ่านการเรียนรู้ และฝึกฝนเป็นประจำจนเกิดเป็นความชำนาญในการใช้งาน 3) พฤตินิสัยที่พึงปรารถนา (Attributes) คือสิ่งที่องค์กรต้องการให้ “เป็น” เช่นความใฝ่รู้ ความซื่อสัตย์ ความรักในองค์กร และความมุ่งมั่นในความสำเร็จ สิ่งเหล่านี้จะอยู่ลึกลงไปในจิตใจ ต้องปลูกฝังสร้างยากกว่าความรู้และทักษะ แต่ถ้าหากมีอยู่แล้ว จะเป็นพลังผลักดันให้คนมีพฤติกรรมที่องค์กรต้องการ

Harvighurst & Neugarten (1969) ได้สรุปองค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่าประกอบด้วย ความสามารถที่ติดตัวผู้เรียนมาตั้งแต่กำเนิด การใช้ชีวิตและการอบรมจากครอบครัว ประสิทธิภาพของสถานศึกษา และความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเองและจุดมุ่งหมายในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Anastasi (1961) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการศึกษา นอกจากจะเกี่ยวข้องกับสติปัญญาของผู้เรียนแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ เช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม แรงจูงใจ และองค์ประกอบอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาอีกด้วย

แนวคิดของ Bloom (1976) ได้ศึกษาถึงสภาพการเรียนรู้ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า มีตัวแปรอยู่ 3 ประการที่เกี่ยวข้อง คือ

1. พื้นฐานด้านความรู้และความคิดหมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะ ความถนัด และพื้นฐานของผู้เรียนที่สั่งสมมาก่อน มีผลร้อยละ 50 ซึ่งจะต้องนำมาพิจารณาในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

2. คุณลักษณะด้านจิตใจ หมายถึงสภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียนสิ่งใหม่ๆ ได้แก่ ความสนใจในวิชาเรียน ทัศนคติต่อกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาวิชา และสถาบัน การยอมรับความรู้ความสามารถของตัวเอง เป็นต้นซึ่งมีผลร้อยละ 25

3. คุณภาพการเรียนการสอน หมายถึง การเรียนการสอน หรือประสิทธิผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ ผลสำเร็จในการเรียน ซึ่งได้แก่ การได้รับคำแนะนำการปฏิบัติ แรงเสริมของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน การแก้ไขข้อผิดพลาด และการรู้ผลสะท้อนกลับของการกระทำว่าถูกต้องหรือไม่มีผลร้อยละ 25

Perscott (1961) ได้สรุปปัจจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านร่างกาย ได้แก่ การเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพร่างกาย ข้อบกพร่องของร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย

2. ปัจจัยทางด้านความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา และบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างบุตร และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว

3. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมสั่งสอนจากทางบ้าน และพื้นฐานของทางบ้าน

4. ปัจจัยทางด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของเพื่อนวัยเดียวกันทั้งที่บ้านและโรงเรียน

5. ปัจจัยด้านการพัฒนาการแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ ทัศนคติ แรงจูงใจ ของนักเรียนที่มีผลต่อการเรียนการสอน

6. ปัจจัยทางด้านการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ของผู้เรียน เป็นต้น

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้เรียน

ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ (1) เจตคติที่มีต่อการเรียน คำว่า เจตคติ เป็นคำที่มีความหมายเหมือนกับคำว่า ทัศนคติ ซึ่งหมายถึง ความรู้สึก ความคิดหรือความเชื่อ และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมของบุคคลออกมา โดยการประมาณค่าว่าชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการตอบสนองของบุคคลในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ โดยทัศนคตินี้ สามารถเรียนรู้ หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้ หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดอกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น ทั้งนี้เจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ Klein (1990) ได้อธิบายว่าเจตคติเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ภาษาที่สอง หากผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาที่สองนั้น ๆ จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนมากกว่าผู้เรียนที่มีเจตคติที่ไม่ดี (2) ความรู้พื้นฐานทางด้านภาษาอังกฤษ หมายถึงสภาวะที่นักศึกษาได้รับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษหรือมีประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ หรือหมายถึงสภาพแวดล้อมในการเรียนภาษาอังกฤษจากสถาบันเดิม (ยุพเยาว์ เมืองหมุดและคณะ 2548) ซึ่งผู้เรียนที่มาจากต่างสถาบัน ต่างสภาพแวดล้อม จะมีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันไป ทำให้แต่ละคนมีพื้นฐานการเรียนภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันออกไป (3) นิสัยในการเรียน เกษตรชัย และทีม (2550) กล่าวไว้ว่า นิสัยในการเรียนเป็นเทคนิคหรือวิธีการที่จะนำมาใช้ให้เกิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ประโยชน์ในการเรียน ทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นนิสัยในการเรียนเกิดจากการที่ผู้เรียนเรียนรู้และฝึกฝน เป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงแก้ให้ได้ หากพฤติกรรมการเรียนนี้ประสบผลสำเร็จ หรือผู้เรียนพอใจผลที่ออกมา ก็จะทำให้ผู้เรียนกระทำซ้ำๆ จนเกิดกลายเป็นนิสัยติดตัวผู้เรียนไป

นิสัยทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษคือ การแสดงออกเป็นประจำของผู้เรียนในการเรียนภาษาอังกฤษ ได้แก่ การเข้าเรียนตรงตามเวลา การทำการบ้านส่งตรงตามกำหนด การท่องคำศัพท์และทบทวนบทเรียน การซักถามผู้สอนเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน (สโรชา อนันตพฤกษา, 2552)

กลวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ หมายถึง ความคิดหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากความพยายามของผู้เรียนที่จะพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และความสามารถในการใช้ภาษาในสังคม (อัจฉรา วงศ์โสธร, 2544)

ธีราภรณ์ พลายเล็ก (2555) กล่าวว่าปัจจัยด้านตัวผู้เรียนได้แก่ ความสามารถที่จะเข้าใจในการสอน ความถนัด แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทัศนคติที่ดีต่อครู ผู้สอน และกลยุทธ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

2. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีด้านการเรียนการสอนด้านครูผู้สอน

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน ได้เปลี่ยนจากการเน้นเรื่องของไวยากรณ์เป็นการสอนแบบเน้นการสื่อสาร หรือเรียกว่า Communicative approach ซึ่งเป็นการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องแต่ครูผู้สอนก็ยังมีบทบาทสำคัญ เพราะผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ มีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอน

Miller (1987) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของครูผู้สอนภาษาอังกฤษไว้ว่า (1) ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการสอนคือ ครูผู้สอนต้องมีความกระตือรือร้นในการสอน ตัวครูผู้สอนและวิธีการสอน ที่จะทำให้ผู้เรียนมีปฏิกิริยาโต้ตอบในการใช้ภาษาอังกฤษ (2) มีความคิดสร้างสรรค์ ครูผู้สอนควรจะหากิจกรรมมาช่วยให้ผู้เรียนสนใจเรียนและทำแบบฝึกหัด เช่น เกม และกิจกรรมอื่นๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะที่เคยเรียนรู้มาแล้วเพราะการสอนจะต้องมีมากกว่าการใช้หนังสือทำแบบฝึกหัด และปฏิบัติตามคู่มือครูที่เขียนโดยคนอื่น (3) การมีอารมณ์ขัน จะช่วยทำให้ผู้เรียนผ่อนคลายจากความตึงเครียดและลดความกังวลจากการเรียน ทำให้เกิดความสัมพันธ์กันเพิ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้เรียนก็กล้าที่จะตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น (4) การทักทายผู้เรียนโดยการใช้ภาษาอังกฤษทั้งในและนอกห้องเรียน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตัวเอง และท้าทายให้ผู้เรียนตอบโต้เป็นภาษาอังกฤษ

สุรพล เย็นเจริญ (2538) กล่าวว่า ในด้านของการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่จะทำให้การเรียนการสอนนั้นประสบผลสำเร็จ การสอนของครูผู้สอนแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับลักษณะของรายวิชาที่สอน บุคลิก และเทคนิคของผู้สอนที่แตกต่างกันออกไป

ด้านการเรียนการสอน

Butts (1974) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนว่าแตกต่างจากการสอน ดังนี้ (1) การเรียนการสอน จะเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือเรียกว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่วนการสอนนั้นคำนึงถึง

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการเรียน (2) การเรียนการสอน เป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติต่างๆ โดยมีการเตรียมการ มีขั้นตอนหรือกระบวนการสอนชัดเจน มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (3) การเรียนการสอน มีปฏิสัมพันธ์หลายรูปแบบ ไม่ใช่เพียงบุคคลกับบุคคลเท่านั้น แต่อาจจะเป็นบุคคลกับสื่อต่างๆ ในขณะที่สอน เป็นเพียงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนเท่านั้น (4) การเรียนการสอน จะเกิดขึ้นในสถานการณ์ของการเรียนการสอน แต่การสอนจะเกิดขึ้นได้ทุกที่ ไม่จำกัดเวลาและสถานที่

ทิศนา แขมมณี (2548) กล่าวไว้ว่า การสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ผู้สอนมีบทบาทสำคัญ เป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตามกระบวนการ ความคิด และความสามารถของตน ผู้เรียนเป็นผู้รับการถ่ายทอดจากผู้สอน การสอนเกิดขึ้นได้ทุกที่ ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความพึงพอใจของผู้สอน

วิสิษฐ์ เกษมทรัพย์ (2548) วิธีการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทยมีแนวทางการสอนที่ตรงข้ามกับกระบวนการเรียนรู้ทางธรรมชาติ ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายๆ ด้าน คือ ปัญหาจากตัวผู้เรียน ปัญหาจากตัวผู้สอน ปัญหาจากหลักสูตร – ตำรา และปัญหาจากสิ่งแวดล้อม โดยในระดับมหาวิทยาลัย ผู้เรียนมีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น เพราะหนังสือเรียนส่วนใหญ่จะเป็นภาษาอังกฤษ แต่อาจารย์มักจะไม่อธิบายมากนัก แต่จะให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง การอ่านหนังสือที่แปลเป็นภาษาไทยจึงง่ายกว่า เมื่อผู้เรียนเห็นว่าภาษาอังกฤษยังไม่มีความสำคัญหรือมีประโยชน์ที่จะทำให้ติดต่อสื่อสารกับคนอื่นๆ การเรียนภาษาโดยการถูกบังคับ ฝืนใจให้ท่องจำ จะไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระยะยาว

สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนมีอิทธิพลต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ถ้าสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ดีก็จะส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สุพิชญา ธีรกุลและคณะ, 2544)

ชลธิชา นางงาม (2551) กล่าวว่า ครูผู้สอนควรสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศเกี่ยวกับการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น

การออกแบบหลักสูตร (Course design)

คำถามที่จะช่วยกำหนดแนวทางของหลักสูตรคือ (1) ใครคือผู้เรียนหลักสูตรนี้ (Who are the learners?) (2) ใครคือผู้สอนในหลักสูตรนี้ (Who are the teachers?) (3) เพราะเหตุใดหลักสูตรนี้จึงมีความจำเป็น (Why is the program necessary?) (4) หลักสูตรนี้จะนำไปใช้ที่ไหน (Where will the program be implemented?) (5) หลักสูตรนี้จะถูกนำไปใช้ในแนวทางใด และอย่างไร (How will it be implemented?)

การวางแผนหลักสูตรนอกระบบโรงเรียน

หลักสูตรภาษาอังกฤษนอกระบบโรงเรียนคือ ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ English for specific purposes) หลักสูตรที่จะเปิดสอนในบริบทภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศและภาษาอังกฤษเป็นภาษาเป้าหมาย หลักสูตรจะได้รับงบประมาณจากนายจ้างผู้เข้าร่วมโครงการ ดังนั้นเป้าหมายหลักสูตรโดยรวมจะถูกกำหนดโดยตัวแทนนายจ้าง ตัวอย่างเช่นหลักสูตรภาษาอังกฤษการบริหาร วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอาจจะเป็น พัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถดังนี้ (1) เจรจาต่อรองกับ

ลูกค้าเป็นภาษาอังกฤษ (2) ติดต่อทางจดหมายกับบริษัทต่างประเทศ (3) ดำเนินการประชุมเป็นภาษาอังกฤษ (4) พัฒนาคลังคำศัพท์ด้านธุรกิจ (5) สื่อสารทางโทรศัพท์

แผนประจำหลักสูตร (Course outline)

(1) สิ่งที่ผู้เรียนควรจะเรียนรู้เมื่อจบหลักสูตร ซึ่งในทางปฏิบัติคือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (2) ในระหว่างดำเนินการสอนหลักสูตร สิ่งที่ควรจะสอน หรือสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ อยู่ในรูปแบบของการสำรวจหนังสือและสื่อต่างๆ (3) สิ่งที่ควรจะสอนควรจะสอนเมื่อใด อัตราความก้าวหน้าจากการสำรวจสื่อในขั้นและระดับต่างๆ รวมถึงระยะเวลาที่จำกัดของหลักสูตร (4) ควรจะสอนอย่างไร กระบวนการเสนอแนะเทคนิค และสื่อการสอนต่างๆ (5) ควรมีการประเมินผลอย่างไร ข้อแนะนำในการสอบและกลไกการประเมินผล

ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษ

นักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ไมเคิล เจ ดันกิน และบรูซ เจ บิดเดิล (Michael J. Dunkin and Bruce J. Biddle, 1974: 46) ได้ให้ความหมายว่า “ผลสัมฤทธิ์คือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้เรียน อันเป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในห้องเรียนกับผู้สอนและผู้เรียนคนอื่นๆ”

เจสส์ สเตน (Jess Stein, 1980: 11) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ในการเรียนว่า หมายถึง “ความรู้หรือความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนในสิ่งที่เขาได้เรียนรู้”

ทอร์สเทน ฮูเซ็น และ ที เนวิล โพสเทิลธ์เวท (Taonsten Husen and T.Neville Postlethwaite, 1985: 35) กล่าวว่า “ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเป็นผลสะท้อนของความรอบรู้และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่มีการพัฒนาในด้านทักษะและความรู้”

แกรนท์ เฮนนิง (Grant Henning, 1987: 6) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนว่า “เป็นความรู้ความสามารถจากการเรียนที่มีเนื้อหากำหนดไว้ โดยมีจุดประสงค์ระบุไว้อย่างชัดเจน”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 7-8) กล่าวถึงความหมายของผลสัมฤทธิ์ในการเรียน โดยแยกเป็น 2 ประเภท คือ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ หมายถึง ความสำเร็จหรือความสามารถในการเรียนที่ต้องอาศัยทักษะหรือความรอบรู้ในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งทักษะหรือความรอบรู้นี้เกิดขึ้นจากการเรียนวิชาต่างๆ ในโรงเรียน ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ หมายถึง ความสำเร็จตามเป้าหมายทางการศึกษาในด้านทัศนคติ ค่านิยม ความสนใจ และ ความซาบซึ้ง

สำหรับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษนั้น วาสนา โกวิทยา (2525: 135) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษานั้นเป็นความสำเร็จในการเรียนรู้เนื้อหา และทักษะทางภาษาของผู้เรียนตามที่ได้รับการสอนและฝึกฝนมาแล้ว เป็นการสะท้อนถึงการเรียนรู้ในอดีต”

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษหมายถึง ความสำเร็จของผู้เรียนในการเรียนรู้เนื้อหา และทักษะทางภาษาอังกฤษที่มีการระบุจุดประสงค์ไว้อย่างชัดเจน ความสำเร็จนี้เป็นผลมาจากสมรรถภาพทางสมองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในห้องเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

การวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การทดสอบทางภาษาเป็นศาสตร์ประยุกต์แขนงที่นำเอาทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ จิตวิทยา และการศึกษามาประยุกต์ใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์แห่งศาสตร์ การทดสอบทางภาษาจึงมีวิวัฒนาการร่วมกับภาษาศาสตร์ จิตวิทยา และการศึกษา (อัจฉรา วงศ์โสธร, 2539: 2)

เบอร์นาร์ด สโปลสกี (Bernard Spolsky อ้างถึงใน Rebecca Valette, 1977 : 308-309) ได้กำหนดแนวโน้มของการทดสอบทางภาษาเป็น 3 ยุค คือ

1. ยุคก่อนวิทยาศาสตร์ (Pre-scientific Trend) เป็นยุคก่อน ค.ศ. 1950 การทดสอบในยุคนี้ไม่ใช่การวิเคราะห์ทางสถิติ การทดสอบไม่ให้ความสำคัญกับความเป็นปรนัย การตัดสินคะแนนขึ้นอยู่กับผู้สอนแต่ละคน เพราะเชื่อว่าผู้สอนคือผู้ที่สามารถตัดสินความสามารถของผู้เรียนได้ดีที่สุด ผู้เรียนต้องรู้จักส่วนต่างๆ ของประโยคและท่องจำรูปประโยคแบบต่างๆ ได้ ในยุคนี้ความรู้เกี่ยวกับไวยากรณ์มีความสำคัญ ลักษณะของการทดสอบจะใช้วิธีเขียนแบบอัตนัย โดยการแปล การแต่งเรียงความ แต่งประโยคหรือการท่องจำ

2. ยุคจิตมิติ - ภาษาศาสตร์โครงสร้าง (Psychometrio-stucturalist) เป็นยุคราว ค.ศ. 1950-1960 เป็นยุคที่นักวัดผลกลุ่มจิตวิทยาเข้ามามีบทบาทในการทดสอบทางภาษา ทำให้การสอบมีความเป็นปรนัย การทดสอบอัตนัยเริ่มลดความนิยมลง เนื่องจากนักวัดผลกลุ่มนี้เชื่อว่าการวัดผลควรมีความถูกต้องและมีความเป็นวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการทดสอบจึงมีการพัฒนาโดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อช่วยในการตรวจสอบคุณภาพของคำถามแต่ละข้อ และมีการตรวจสอบความตรงและความเที่ยงของข้อสอบ ลักษณะของการทดสอบจะนิยมใช้การเลือกคำตอบ การจับคู่ และคำถามแบบถูก-ผิด ในด้านเนื้อหาของการทดสอบได้รับอิทธิพลจากแนวการสอน แบบฟัง-พูด (Audio-lingual) ซึ่งเป็นผลมาจากทฤษฎีของ บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) ทำให้การเรียนการสอนเน้นเรื่องของหน่วยเสียง คำศัพท์ และรูปประโยค รูปแบบของการทดสอบประโยคไม่มีบริบท หรือไม่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง เนื้อหาในการทดสอบจึงเป็นการวัดความรู้ทางภาษาทีละหน่วยซึ่งเป็นจุดย่อยของภาษา เรียกว่า การทดสอบความสามารถทางภาษาจุดย่อย (Discrete-point Tests) ลักษณะของการทดสอบจะใช้วิธีให้ผู้ตอบแก้ไขหรือเลือกคำตอบที่ถูกจากตัวเลือก

3. ยุคภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา-ภาษาศาสตร์สังคม (Psycholinguistic-Sociolinguistic Trend) เป็นยุคราว ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา การทดสอบทางภาษาในยุคนี้ได้รับอิทธิพลจากนักภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยาที่เชื่อว่าความสามารถทางภาษาเกิดจากการใช้ความรู้ทุกด้านพร้อมกัน ไม่ใช่การนำความรู้ทีละหน่วยมารวมกัน จากแนวคิดนี้เองทำให้การทดสอบมีลักษณะแบบทักษะสัมพันธ์ (Integrative-skill Tests) ลักษณะการทดสอบแบบนี้ ได้แก่ การทดสอบแบบโคลซ (Cloze) ซึ่งวัดความสามารถด้านการฟังและการพูด การเขียนตามคำบอก (Dictation) เป็นการวัดความสามารถด้านการฟังและการเขียน และการสนทนา (Dialogue) เป็นการวัดความสามารถด้านการฟังและการพูด นอกจากอิทธิพลจากนักภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยาแล้ว การทดสอบทางภาษาในยุคนี้ยังได้รับอิทธิพลจากนักภาษาศาสตร์สังคมที่เน้นความสำคัญของวัตถุประสงค์ทางการสื่อสารและสถานการณ์ในการใช้ภาษา ทำให้ลักษณะการทดสอบมีการวัดหน้าที่ต่างๆ ของภาษา และเป็นการทดสอบโดยใช้สถานการณ์และเน้นความสามารถในการสื่อสาร ดังนั้นในยุคนี้การทดสอบไม่ได้มีความเป็นอัตนัยถึงที่สุดเหมือนในระยะแรก และไม่ได้มีความเป็นปรนัยที่สุดเหมือนในยุคที่สอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ในปัจจุบันแนวการสอนภาษาอังกฤษได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่เน้นการใช้ภาษาเพื่อสื่อความคิด ความหมาย และหน้าที่ต่างๆ ดังนั้นการวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษจึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว การวัดความรู้จึงต้องคำนึงถึงความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งเป็นความสามารถรวมและต้องการการบูรณาการเข้าไว้ด้วยกัน การทดสอบความสามารถในการสื่อสารจึงไม่สามารถทดสอบด้วยแบบสอบไวยากรณ์ การอ่าน คำศัพท์หรือการทดสอบหน่วยย่อยทางภาษาเท่านั้น (John W.Oller, 1976: 161) การทดสอบที่เหมาะสมต้องเป็นการทดสอบรวม (Global Tests หรือ Integrative Test) ซึ่งวัดผู้เรียนในด้านการผสมผสานความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านต่างๆ ในการสื่อสารเข้าด้วยกัน ซึ่งตรงกับสภาพความเป็นจริงในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2539: 40) ดังที่ ฮาโรลด์ แมดเซน (Harold Madsen, 1983 : 5-8) ได้เสนอว่าการวัดผลหรือการทดสอบทางภาษาควรเป็นการรวมเอาทักษะย่อยๆ เข้าไว้ด้วยกัน เหมือนดังเช่นการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น การทดสอบการฟัง-พูด หรือ อ่าน-เขียน พร้อมกัน นอกจากนี้การทดสอบต้องคำนึงถึงตัวแปรทางสังคมและวัฒนธรรม ดังที่ มาเจอรี เวสต์ (Marjorie Wesche, 1987: 378-381) กล่าวว่า “ข้อสอบควรกำหนดสถานการณ์และบทบาทของบุคคล ตลอดจนจุดมุ่งหมายของการใช้ภาษาไว้ด้วย เพื่อให้ข้อสอบมีบริบทที่ใกล้เคียงชีวิตจริง ซึ่งจะช่วยให้สามารถวัดได้ว่าผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อจุดประสงค์เฉพาะอย่างตามสถานการณ์ที่กำหนดไว้หรือไม่”

สำหรับข้อทดสอบทักษะรวมซึ่งเหมาะสมในการใช้วัดความสามารถในการสื่อสารนั้น แซนดรา ชาวิกยอง (Sandra Savigon, 1983: 256-274) มีความเห็นว่า มีข้อทดสอบ 3 ชนิดที่นิยมใช้กันมากในการวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาต่างประเทศ คือ ข้อสอบโคลซ (Cloze) การเขียนตามคำบอก (Dictation) การสัมภาษณ์ (Oral Interview)

1. ข้อสอบโคลซ (Cloze) ข้อสอบประเภทนี้เป็นข้อสอบที่วัดโดยตรงเกี่ยวกับความสามารถด้านการอ่านและการเขียน สิ่งที่เป็นเรื่องราวต่อเนื่องกัน และยังสามารถใช้วัดด้านการฟังและการพูดโดยอ้อมได้ ข้อสอบโคลซใช้วิธีเว้นคำให้เติมอย่างมีระบบ เช่น ทุกๆ 5 คำ 7 คำ หรือ 9 คำ การที่ผู้เรียนจะสามารถทำข้อสอบโคลซได้ต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับภาษา (Linguistic Knowledge) เช่น การเลือกคำและใช้ให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ความรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคำที่ให้เติมกับส่วนอื่นๆ ของประโยคหรือกับข้อความอื่นๆ ในเนื้อเรื่องนั้น ซึ่งจัดเป็นการทดสอบความสามารถในการใช้บริบทเข้ามาช่วยในการเติมคำด้วย (Andrew Cohen, 1980:128)

2. การเขียนตามคำบอก (Dictation) การเขียนตามคำบอกเป็นการทดสอบทั้งทักษะฟังและทักษะเขียนพร้อมกัน สำหรับการทดสอบแบบนี้ การอ่านให้นักเรียนเขียนตามคำบอกต้องเป็นการอ่านด้วยความเร็วปกติ หรือให้ฟังเทปที่เจ้าของภาษาพูดด้วยความเร็วปกติ และการแบ่งประโยคก็จะต้องแบ่งให้เป็นธรรมชาติมากที่สุดด้วย โดยครั้งแรกผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ฟังข้อความทั้งหมดครึ่งหนึ่งก่อน จากนั้นจึงให้ฟังครั้งที่สองโดยหยุดเป็นระยะๆ ให้ผู้เรียนเขียน จากนั้นจึงให้ผู้เรียนฟังครั้งที่สาม เพื่อตรวจสอบสิ่งที่ตนเองเขียนอีกครั้ง (Sandra Savignon, 1983 : 260)

3. การสอบสัมภาษณ์ (Oral Interview) การสอบประเภทนี้เป็นวิธีการสอบทักษะพูดที่เหมาะสมและเป็นธรรมชาติมากวิธีหนึ่ง โดยทั่วไปอาจเป็นการสนทนาหรือสัมภาษณ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยผู้สอนกำหนดสถานการณ์หรือหัวข้อสำหรับการสนทนาไว้ หรืออาจให้แสดงบทบาทสมมติ (Role Play) การวัดความสามารถในการสื่อสารด้วยวิธีนี้มักไม่เข้มงวดเรื่องความถูกต้องของภาษามาก

นัก แต่จะเน้นการสื่อความหมายให้เข้าใจกันได้ รวมทั้งความเหมาะสมกับสถานการณ์และบทบาทของผู้พูดมากกว่า (Mary Finocchiaro and Sydney Soko, 1983 : 142-143)

แนวการสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching)

ลักษณะของแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คือ (1) มีการใช้บทบาทสมมติหรือสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนและใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามบริบทของสถานการณ์ (2) จัดกิจกรรมและและสื่อการสอนเพื่อฝึกผู้เรียนในการใช้ภาษา (3)ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (4)ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสดงออกในการใช้ภาษา (5)มีการบูรณาการการสอน เช่นขั้นตอนการสอนแบบ 3p ได้แก่ขั้นนำเสนอ (Presentation) คือนำเสนอเนื้อหา คำศัพท์ โครงสร้างประโยค ขั้นฝึก (Practice) ฝึกฝนทักษะในการฟังและพูด ขั้นนำไปใช้ (Production) เป็นการฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ทำแบบฝึกหัด หรือเล่นเกม เพลง

Douglas Brown (อ้างในกรมวิชาการ, 2545: 109 อ้างถึงใน วันวิสาข์ หมื่นจง, 2556) เสนอว่าแนวการเรียนการสอนทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารมีลักษณะ 4 ประการที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันดังนี้ (1) เป้าหมายการสอนเน้นบูรณาการองค์ประกอบทั้งหมดของทักษะการสื่อสาร ไม่จำกัดกรอบแค่เนื้อหาภาษาหรือไวยากรณ์ (2)เทคนิคทางภาษาได้รับการออกแบบมาเพื่อทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างแท้จริงตามหน้าที่ภาษาและสามารถปฏิบัติจริงได้โดยมีจุดมุ่งหมายในการพูดรูปแบบโครงสร้างภาษามิใช่เป้าหมายหลักแต่จะเป็นที่รูปแบบเฉพาะของภาษาที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารจนสำเร็จตามเป้าหมาย (3)ความคล่องแคล่วและความถูกต้องเป็นหลักการเสริมที่อยู่ภายใต้เทคนิคการสื่อสารมีหลายครั้งที่ความคล่องแคล่วอาจจะมีความสำคัญมากกว่าความถูกต้องเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ได้อย่างมีความหมาย (4)ในการเรียนการสอนภาษาตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในตอนท้ายสุดผู้เรียนต้องใช้ภาษาอย่างเข้าใจและสร้างสรรค์ภายในบริบทที่ไม่เคยฝึกมาก่อนจากข้อเท็จจริงพบว่าถึงแม้ผู้เรียนจะเรียนรู้โครงสร้างของภาษาต่างประเทศมาแล้วเป็นอย่างดี ก็ยังไม่สามารถพูดคุยหรือสื่อสารได้เป็นอย่างดีจึงมีการเสนอแนวการสอนแบบใหม่คือการสอนเพื่อการสื่อสารโดยมีความเชื่อว่าภาษามิได้เป็นเพียงระบบไวยากรณ์ที่ประกอบด้วยเสียงศัพท์โครงสร้างเท่านั้นแต่ภาษาคือระบบที่ใช้ในการสื่อสารดังนั้นการสอนจึงควรให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้ไม่ใช่เรียนรู้เพียงวิธีการเท่านั้น (สุมิตราอังวัฒนกุล,2535.อ้างในกิรินท์ สหเสวียนต์,2540 อ้างถึงใน วันวิสาข์ หมื่นจง, 2556)

การสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) จัดเป็นแนวการสอน (Approach) มากกว่าวิธีสอนเพราะหมายถึงหลักการที่หลากหลายที่สะท้อนมุมมองในการสื่อสารและการเรียนภาษาซึ่งสามารถใช้สนับสนุนความหลากหลายของกระบวนการในชั้นเรียนได้ (ริชาร์ดและโรดเจอร์. Richard and Rodgers, 2001: 172 อ้างถึงในบุญสมบุญประเสริฐ, 2553) การที่ผู้เรียนจะสื่อสารได้อย่างสัมฤทธิ์ผลนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องมีองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งแนวการสอนเพื่อการสื่อสารมีเป้าหมายหลักคือให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารดังนี้คือ (เฮดจ์. Hedge, 2000: 46-55 อ้างถึงใน บุญสมบุญประเสริฐ, 2553) (1) ความสามารถในด้านความรู้ในภาษา (Linguistic Competence) (2)ความสามารถในด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatic Competence) (3) ความสามารถในด้านการเรียงร้อยถ้อยคำในภาษา (Discourse Competence) (4) ความสามารถ

ในด้านกลยุทธ์ในการใช้ภาษา (Strategic Competence) (5)ความคล่องแคล่ว (Fluency) ความสามารถในด้านความรู้ในภาษา (Linguistic Competence) หมายถึงความรู้ที่เกี่ยวกับลักษณะของตัวภาษาเช่นความรู้ในด้านของการสะกดการออกเสียงคำศัพท์การสร้างคำ โครงสร้างตามหลักไวยากรณ์ โครงสร้างประโยคและความหมายด้านภาษา (2) ความสามารถในด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatic Competence) หมายถึงความสามารถในการใช้ภาษาใน 2 ประการดังนี้ (2.1) การรู้จักที่จะใช้ภาษาเพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายหรือความต้องการ (2.2) การรู้จักที่จะปฏิบัติหรือแสดงออกโดยมีการใช้ภาษาตามความเหมาะสมกับบริบทของสังคมเช่นการใช้ภาษาอย่างสุภาพการเลือกใช้รูปแบบของภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์กับบุคคลที่มีบทบาทต่างๆกันหรือมีสถานะที่แตกต่างกันซึ่งอาจกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นจะต้องมีความรู้ในด้านสังคม (Sociolinguistic competence) ด้วยเช่นกัน (3) ความสามารถในด้านการเรียงร้อยถ้อยคำในภาษา (Discourse competence) เป็นความสามารถที่ผู้เรียนทำให้ถ้อยความทั้งในภาษาเขียนหรือบทสนทนามีการเชื่อมโยงสอดคล้องกันและสามารถเป็นที่เข้าใจได้ (4) ความสามารถในด้านกลยุทธ์ในการใช้ภาษา (Strategic Competence) คะเนลและสเวน (Canale and Swain, 1980: 25 อ้างถึงในเฮดจ์. Hedge, 2000: 52) ได้ให้คำจำกัดความว่าเป็นความสามารถในการจัดการในเหตุการณ์สนทนาในชีวิตจริงและเป็นวิธีที่จะรักษาให้มีการเปิดช่องทางหรือโอกาสในการสนทนาตัวอย่างเช่นกลยุทธ์ในการใช้คำพูดมาชดเชยความรู้ของภาษาที่มีไม่เพียงพอหรือไม่แน่ใจโดยการอธิบายใช้คำพูดที่ใกล้เคียงซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จ (Achievement strategies) นอกจากนี้มีการใช้กลยุทธ์ในการลดรูป (Reduction strategy) โดยหลีกเลี่ยงที่จะใช้รูปแบบภาษาที่ผู้พูดไม่มีความแน่ใจและเลือกใช้คำอื่นมาทดแทนเช่นใช้ Perhaps แทน “She might have ...ี่หรือ “She could have ...ี่หรือ “She must have...ี่เป็นต้น (5) ความคล่องแคล่ว (Fluency) ความคล่องแคล่วหมายถึงความสามารถที่จะเชื่อมโยงหน่วยภาษาพูดเข้าด้วยกันด้วยความสะดวกปราศจากความชักช้าที่ไม่เหมาะสมหรือลังเลโดยไม่มีขอบเขตนอกจากนี้จอห์นสัน (Johnson, 1979 อ้างถึงในเฮดจ์. Hedge, 2000: 54) กล่าวว่าเป็นความสามารถที่จะโต้ตอบอย่างต่อเนื่องภายในบทสนทนาแต่ละบทสามารถที่จะเชื่อมคำวลีของคำถามสามารถที่จะออกเสียงด้วยการออกเสียงอย่างชัดเจนอีกทั้งเน้นหนักเสียงสูงต่ำได้อย่างเหมาะสมและสามารถที่จะปฏิบัติสิ่งที่กล่าวมานี้ได้อย่างรวดเร็วในสถานการณ์จริง (Real time) (บุญสมบุญประเสริฐ, 2553)

เป้าหมายของแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คือ ความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้ในด้านต่างๆ ดังนี้ (1) ความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษในวัตถุประสงค์และหน้าที่ของภาษาที่หลากหลาย (2) เรียนรู้ที่จะใช้ภาษาอังกฤษให้เหมาะสมกับสถานการณ์และผู้ร่วมสนทนา (เช่น เรียนรู้ว่าควรจะใช้คำพูดที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ หรือการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในภาษาเขียนซึ่งตรงข้ามกับการสื่อสารด้วยการพูด (3) เรียนรู้การผลิตและทำความเข้าใจชนิดของข้อความ เช่น การบรรยาย รายงาน บทสัมภาษณ์ บทสนทนา (4) ความรู้ในการทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสาร แม้จะมีข้อจำกัดในความรู้ด้านภาษาของแต่ละคน โดยการกลยุทธ์ในการสื่อสาร (Richards, 2006)

บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในห้องเรียน

ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแทนกิจกรรมเดี่ยว ผู้เรียนต้องคุ้นเคยกับการฟังเพื่อนร่วมชั้นเรียนในการทำงานกลุ่มและงานคู่แทนที่จะยึดแต่ครูผู้สอนเป็นต้นแบบ ผู้เรียนต้องรับผิดชอบต่อกระบวนการเรียนของตน บทบาทของครูคือผู้ให้การสนับสนุนและผู้สังเกตการณ์ มากกว่าการเป็นต้นแบบการพูดและการเขียนที่ถูกต้อง รวมถึงการต้องรับผิดชอบระวังไม่ให้ผู้เรียนพูดหรือเขียนผิด ครูต้องเปลี่ยนมุมมองใหม่ถ้านักเรียนพูดหรือเขียนผิด โดยมองว่าการเลือกใช้คำผิด หรือข้อผิดพลาดเรื่องหลักไวยากรณ์ หรือข้อผิดพลาดอื่นๆ เป็นเรื่องธรรมดา โดยเน้นเรื่องความคล่องแคล้ว แต่ความผิดพลาดเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ รวมถึงเป็นผู้ช่วยเหลือในกระบวนการเรียน (Richards, 2006)

กิจกรรมในห้องเรียนของแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

กิจกรรมที่เน้นความคล่องแคล้วทางภาษาโดยมีลักษณะดังนี้ มีลักษณะการใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ เน้นการสื่อสารที่สัมฤทธิ์ผล ต้องใช้กลยุทธ์ในการสื่อสาร อาจต้องใช้ภาษาที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เชื่อมโยงภาษากับบริบทของสถานการณ์ “กิจกรรมที่เน้นการฝึกทักษะการสื่อสาร หมายถึง การใช้ภาษาในบริบทของการสื่อสารในสถานการณ์จริง ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และไม่สามารถคาดเดารูปประโยคได้เสมอไป ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนต้องวาดแผนที่และตอบคำถามเกี่ยวกับที่ตั้งของสถานที่ต่างๆ เช่น ป้ายรถเมล์ใกล้ๆ ร้านกาแฟที่ใกล้ที่สุดเป็นต้น” (Richards, 2006: 16)

สื่อการสอน

(1) ชุดการสอน เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนผ่านกระบวนการทำกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงอย่างถาวรและยั่งยืน (วันวิสาข์ หมื่นจง, 2556)

ความหมายของชุดการสอน (Instructional package)

ทิพย์วัลย์ พันธุ์เจริญ (2548) กล่าวว่า“สื่อการสอน หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับทำให้การสอนของครูถึงผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ครูวางไว้ได้เป็นอย่างดี”และชุดการสอนคือชุดสื่อประสม (Multi-media) จัดขึ้นเป็นชุดหรือกล่องประกอบไปด้วย หน่วยการเรียนรู้ หัวข้อ เนื้อหา อุปกรณ์ ซึ่งแต่ละชุดจะมีคู่มือซึ่งจะมีคำแนะนำรวมทั้งสื่อการเรียนการสอนประกอบในแต่ละหน่วย เช่น รูปภาพ แผนภูมิ ของจำลอง เครื่องมือทดลอง แผ่นซีดี เป็นต้น”

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 118 อ้างถึงใน ทิพวัลย์ พันธุ์เจริญ, 2548) ให้ความหมายของชุดการเรียนหรือการสอนว่า “สื่อประสม ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ โดยจะผลิตให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา หน่วย หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ” เบญจมาศ หันตรา (2524: 6 อ้างถึงใน ทิพวัลย์ พันธุ์เจริญ, 2548) ให้ความหมายของชุดการสอน (Instructional Package or Learning Package) ไว้ว่าหมายถึง “ชุดของบทเรียน ซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหา คำสั่ง แบบทดสอบ และสื่อการสอนต่างๆ ที่บูรณาการเข้ากับเนื้อหา ซึ่งเป็นการผลิตและควบคู่กับการใช้สื่อประสม (Multi media) ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ วิชา หน่วยหรือหัวเรื่อง ช่วยให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

การสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ

Brumfit และ Roberts (1983 : 88-89) ได้อธิบายเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจว่า ภาษาอังกฤษเฉพาะกิจนั้นเกิดขึ้นมาจากความต้องการอย่างน้อย 2 อย่าง คือ ความต้องการการเรียนรู้ภาษาให้มีประสิทธิภาพที่สุดในเวลาอันจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักธุรกิจที่จำเป็นต้องรู้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อในวงอาชีพของเขา อีกประการหนึ่ง คือ ความจำเป็นในการสื่อภาษา (communicative needs) ในการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจนั้น ไม่จำเป็นที่ต้องให้ผู้เรียนรู้ทั้งหมดเกี่ยวกับภาษา แต่ให้เขารู้ในขอบเขตที่เขาต้องการใช้ในสายงานของเขาเท่านั้น ดังนั้นการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน (needs analysis) จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการวางแผนสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ นอกจากนี้ต้องวิเคราะห์ผู้เรียนด้วย (register analysis) ว่าเป็นใครเพื่อความเข้าใจในการใช้ภาษาของผู้เรียนในสังคมนั้น ๆ

Stevens (1980: 90-91) ได้แบ่งภาษาอังกฤษเฉพาะกิจออกเป็น 2 ชนิด คือ (1) ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ (English for Occupational Purposes หรือ EOP) เป็นภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น ภาษาอังกฤษสำหรับนักอุตุนิยมศาสตร์ หรือ แอร์โฮสเตส (2) ภาษาอังกฤษเฉพาะสาขา (English for Academic Purposes หรือ EAP) เป็นภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนเรียนเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อ

นอกจากนี้ Strevens (1980: 108-121) ได้แนะนำขั้นตอนในการวางแผนการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจไว้ 5 ขั้นตอน คือ (1) วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนอย่างละเอียดในแง่ของจุดประสงค์ของการใช้ภาษาอังกฤษ ความจำเป็น บทบาทในสังคม (2) กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียน (3) พิจารณาเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการเรียนว่า เป็นภาษาอังกฤษเพื่อศึกษาต่อหรือภาษาอังกฤษเพื่อการงานอาชีพ (4) คำนึงถึงแรงจูงใจของผู้เรียนด้วย พวกวิศวกรอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งต่างจากพวกไกด์หรือพวกทำธุรกิจโรงแรมเนื่องจากพวกนี้รู้แน่ว่าต้องใช้ภาษาอังกฤษในสายงานของตน จึงมีความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาอังกฤษ ครูควรคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย ประการหนึ่งอาจจะมีนักเรียนบางกลุ่มที่มีอายุมากแล้ว ไม่ยอมรับการเป็นนักเรียนได้อีก โดยเฉพาะกับครูที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกในแง่ลบต่อการเรียน

นอกจากนี้ปัญหาจากครูผู้สอนไม่มีความรู้ในเรื่องเฉพาะสาขานั้น ๆ เท่าผู้เรียน ผู้สอนควรจะศึกษาบทเรียนและวิชาเฉพาะสาขานั้นๆ ให้เข้าใจดีก่อน เพื่อที่จะสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

Munby (1978 : 34-40) ได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนไว้ดังนี้ (1) ผู้เรียนต้องการใช้ภาษาอังกฤษเฉพาะกิจแบบใด (purposive domain) (2) ผู้เรียนต้องการใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ใด (setting) (3) ผู้เรียนต้องใช้ภาษาติดต่อกับใคร (interaction) (4) ผู้เรียนต้องใช้สื่อใดในการสื่อความหมาย (instrumental) (5) ผู้เรียนต้องการภาษาอังกฤษถิ่นใด (dialect) (6) ผู้เรียนต้องการใช้ภาษาอังกฤษระดับใด (targetlevel) (7) ผู้เรียนต้องการกิจกรรมสื่อความหมายอะไรบ้าง (communicative events) (8) ผู้เรียนต้องการสื่อความหมายในลักษณะใด (communicative key) (อ้างถึงใน อารี จังสถิตย์กุล, 2531)

สรุปได้ว่า การสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจนั้น ผู้สอนจะต้องเตรียมความพร้อมด้านความรู้ในศาสตร์เฉพาะทางนั้นๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีการสำรวจความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษและการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษเฉพาะสาขานั้นๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์และสถานการณ์ในการใช้ภาษาอังกฤษที่แตกต่างหลากหลายกันออกไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศพบว่า มีผู้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ดังต่อไปนี้

อารี จังสถิตย์กุล (2531) ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของคนขับรถจ้างในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปว่า คนขับรถรับจ้างร้อยละ 85.26 ต้องการใช้ภาษาอังกฤษมาก 2) ทักษะการใช้ภาษาที่คนขับรถรับจ้างต้องการมากที่สุด คือทักษะฟัง-พูด คิดเป็นร้อยละ 62.42 และทักษะการใช้ภาษาที่คนขับรถรับจ้างต้องการปรับปรุง คือทักษะพูด คิดเป็นร้อยละ 62.11 3) คนขับรถรับจ้างต้องการใช้ภาษาอังกฤษในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวแก่ชาวต่างประเทศมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.71. 4) ปัญหาที่คนขับรถรับจ้างพบมากที่สุด คือการสื่อภาษากันไม่เข้าใจ

ยุพาพร คูเวนเบิร์ก (2552) ได้สำรวจความต้องการเชิงเนื้อหาของบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่ชุมชนต้องการ และสร้างบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น สำหรับใช้เสริมการเรียนรู้ รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยการอาชีพชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้ 1) จากการสำรวจความต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมแพ ภูผา ม่าน และคอนสาร จำนวนทั้งหมด 9 68 ประเด็น พบว่าความต้องการเนื้อหาดังกล่าวจากชุมชน อยู่ระหว่าง 69.0% - 43.6 % โดยประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ (69.0 %) และการบอกเส้นทาง (64.8%) สถานที่ท่องเที่ยทุ่งกะมัง (66.2 %) และถ้ำค้างคาว (65.5%) และ 3 สินค้าพื้นเมืองประเภทผ้าไหมทอมือ (63.4%) ส่วนเนื้อหาที่มีชุมชนต้องการน้อยที่สุดคือ ประเพณีบุญกลางบ้าน (43.6 %) 2) เนื้อหาที่ได้จากการสำรวจ และนำไปจัดทำบทเรียน มีทั้งหมด 8 ด้าน 31 ประเด็น โดยจัดแบ่งอยู่ในบทเรียนเรื่อง “Three amazing angel cities” ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 หน่วยการเรียน 13 เรื่อง 3) จากการตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของบทเรียนจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าบทเรียนในภาพรวมมีคุณภาพในระดับสูงทั้งโดยภาพรวม (4.26) และรายด้าน โดยด้านที่มีค่าสูงสุด คือ 1) ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกทักษะการเรียนรู้ (4.53) 2) ประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (4.37) และ 3) ประโยชน์ต่องานวิชาการ (4.30) ส่วนด้านที่มีค่าต่ำสุด คือด้าน ความเหมาะสมของแบบฝึกหัด (4.03) 4) จากการตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของบทเรียนจากครูและนักศึกษาพบว่า บทเรียนในภาพรวมมีคุณภาพระดับสูงทั้งโดยภาพรวม (4.5) และรายด้าน โดยด้านที่มีค่าสูงสุดคือ 1) ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกทักษะการเรียนรู้ (4.54) 2) ความถูกต้องและชัดเจนของเนื้อหาและโครงสร้างบทเรียน (4.52) และ 3) การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (4.51) ส่วนที่มีค่าต่ำสุดคือ ด้านความเหมาะสมของแบบฝึกหัด (4.47) 5) บทเรียนฉบับสมบูรณ์มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ 13 เรื่อง โดยหน่วยที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานมี 4 เรื่อง คือ 1) พื้นฐานการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร 2) ประวัติศาสตร์ความเป็นมาและสภาพทางภูมิศาสตร์กายภาพของอำเภอชุมแพ 3) ประวัติศาสตร์ความเป็นมาและสภาพทางภูมิศาสตร์กายภาพของอำเภอภูผาม่าน 4) ประวัติศาสตร์ความเป็นมาและสภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ทางภูมิศาสตร์กายภาพของอำเภอคอนสาร หน่วยที่ 2 มี 3 เรื่อง คือ 5) สถานที่ท่องเที่ยวและน่าสนใจในพื้นที่ของอำเภอชุมแพ 6) สถานที่ท่องเที่ยวและน่าสนใจในพื้นที่ของอำเภอภูผาม่าน และ 7) สถานที่ท่องเที่ยวและน่าสนใจในพื้นที่ของอำเภอคอนสาร หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วิถีชีวิต มี 3 เรื่อง คือ 8) ความเชื่อเรื่องตาปู่ 9) ประเพณีตรุษไทย และ 10) หมอลำ ส่วน หน่วยที่ 4 มี 3 เรื่อง คือ 11) อาหารในท้องถิ่น 12) สินค้าท้องถิ่น และ 13) โบราณสถานและโบราณวัตถุ

สมจิตร์ หามาลี (2540) ได้สร้างแบบทดสอบวินิจฉัยความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและหาสาเหตุของข้อบกพร่องความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลจากการศึกษาพบว่า แบบทดสอบวินิจฉัยทั้ง 5 ฉบับ มีค่าความยากของข้อสอบตั้งแต่ .65-.93 ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบตั้งแต่ .02 - .64 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวินิจฉัยทั้ง 5 ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตร KR20 และปรับแก้โดยวิธีหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบอิงเกณฑ์มีค่าตั้งแต่ .653 - .845 สำหรับความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ปรากฏว่าแบบทดสอบทั้ง 5 ฉบับ มีค่าสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ดี ข้อบกพร่องของกลุ่มตัวอย่างเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คำศัพท์ ส่วนประกอบของประโยค คำคุณศัพท์ คำกริยา และคำสรรพนาม

อุบล แก้วปิ่น (2547) ได้สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัย พบว่า แบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีคุณภาพดังนี้ 1) แบบทดสอบแบบเขียนตอบ มีค่าความยากเฉลี่ยตั้งแต่ 0.49 ถึง 0.76 ค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.72 มีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.92 มีความเที่ยงตรงเชิงสภาพเฉลี่ยเท่ากับ 0.98 มีความเชื่อมั่นของผู้ตรวจให้คะแนน 2 คนเท่ากับ 0.98 2) แบบสังเกตพฤติกรรมการพูดภาษาอังกฤษ มีคุณภาพดังนี้ (1) รายการที่ 1 การพูดบรรยายภาพ มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยตั้งแต่ 0.86 ถึง 0.90 มีความเชื่อมั่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 มีความเที่ยงตรงเชิงสภาพเฉลี่ยเท่ากับ 0.90 มีความเชื่อมั่นของผู้สังเกตให้คะแนน 2 คนเท่ากับ 0.99 2.2) รายการที่ 2 การพูดในบทบาทสมมติ มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยตั้งแต่ 0.82 ถึง 0.91 มีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 มีความเที่ยงตรงเชิงสภาพเฉลี่ยเท่ากับ 0.90 มีความเชื่อมั่นของผู้สังเกตให้คะแนน 2 คนเท่ากับ 0.99 2.3) รายการที่ 3 การพูดอภิปราย มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยตั้งแต่ 0.83 ถึง 0.89 มีความเชื่อมั่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 มีความเที่ยงตรงเชิงสภาพเฉลี่ยเท่ากับ 0.84 มีความเชื่อมั่นของผู้สังเกตให้คะแนน 2 คนเท่ากับ 0.98 2.4) รายการที่ 4 การพูดโต้วาที มีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยตั้งแต่ 0.72 ถึง 0.82 มีความเชื่อมั่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.92 มีความเที่ยงตรงเชิงสภาพเฉลี่ยเท่ากับ 0.71 มีความเชื่อมั่นของผู้สังเกตให้คะแนน 2 คนเท่ากับ 0.95

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผลการวิจัย ได้แบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่ผ่านการทดลองใช้ พบว่ามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน สามารถนำไปใช้วัดและประเมินพฤติกรรมการพูดภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้

ลลิดา ภู่ทอง (2544) ศึกษาความต้องการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและศึกษาเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านของนักศึกษาแรกเข้ามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาแรกเข้ามหาวิทยาลัยแม่โจ้คิดว่าตนต้องเรียนภาษาอังกฤษเพื่อให้จบตามหลักสูตร ทักษะที่ต้องการใช้มากที่สุดได้แก่ทักษะการฟัง-พูด นักศึกษามีทักษะการใช้พจนานุกรมในระดับที่ไม่คล่อง เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนภาษาอังกฤษที่ต้องการมากที่สุดได้แก่ การสนทนาเพื่อใช้ในการสมัครงานและการเรียนต่อ การอ่านออกเสียงให้ชัดเจน มีกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย มีการเรียนด้วยกิจกรรมการแปล ในการวัดผลนักศึกษาต้องการให้มีการทดสอบระหว่างเรียนร่วมกับการสอบกลางภาคและปลายภาคโดยแจ้งกำหนดการสอบล่วงหน้า (2) นักศึกษาแรกเข้ามหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความสามารถด้านการอ่านทุกระดับความเข้าใจอยู่ในระดับตก (ต่ำกว่า 65%) ผลการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีความสามารถการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาหลักสูตร 2 ปี และ 4 ปี มีความสามารถการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาคณะผลิตกรรมการเกษตรมีความสามารถการอ่านแตกต่างกับนักศึกษาคณะอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 ส่วนนักศึกษาคณะธุรกิจการเกษตร คณะวิทยาศาสตร์ และโครงการจัดตั้งคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรมีความสารถด้านการอ่านไม่แตกต่างกัน

สาธิต แสงมหาชัย (2539) ได้สร้างบทเรียนภาษาอังกฤษที่เน้นเนื้อหาด้านพิธีบายศรีสู่ขวัญสำหรับประชาชนในท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2) และศึกษาแนวทางในการสอนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพสำหรับประชาชนในท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเพื่อศึกษาผลกระทบจากการใช้บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อจรรโลงวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการวิจัย พบว่า (1) บทเรียนภาษาอังกฤษเน้นเนื้อหาด้านพิธีบายศรีสู่ขวัญ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับสอนประชาชนในหมู่บ้านสระ ตำบลคันธารราษฎร์ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีประสิทธิภาพสามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (2) วิธีสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (3) หลังจากสอนจบบทเรียนแล้ว ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

พิมพ์นิภา โล่เรืองทรัพย์ (2548) ศึกษาหาความจำเป็นและปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม ณ โรงแรมภูเก็ต เกรส แลนด์ รีสอร์ท และสปา เพื่อนำมาเป็นแนวทางข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตร กิจกรรมการสอน และระยะเวลาของการจัดการเรียนเพื่อเป็นการฝึกภาษาอังกฤษ ในหัวข้อทักษะการใช้ภาษาอังกฤษแบบเฉพาะทางที่ใช้ประจำในงานสำหรับพนักงานของโรงแรม ภูเก็ต เกรส แลนด์ รีสอร์ท และสปา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) พนักงานเห็นความสำคัญของการแปลมากกว่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ทักษะการฟัง และการพูดเพียงเล็กน้อย พนักงานมีความเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเน้นทักษะการอ่าน และการเขียน และมีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง (2) พนักงานมีความต้องการที่จะให้การเรียนเพื่อการฝึกภาษาอังกฤษเน้นทักษะเฉพาะทางของแต่ละแผนก เพื่อพัฒนาทักษะในการทำงาน ระหว่างทักษะทั้ง 4 ทักษะ การพูดเป็นทักษะที่ต้องการให้ได้รับการฝึกฝนมากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการฟัง การเขียน และการอ่าน พนักงานได้แนะนำเพิ่มเติมว่า หลังจากได้รับการเรียนแล้ว ควรมีการทำแบบทดสอบหลังบทเรียน โดยทดสอบจากพนักงานที่เป็นเจ้าของภาษาในองค์กรของตน

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี